

	<p>ECONOMIES' HORIZONS Економічні горизонти</p> <p>DOI: doi.org/10.31499/2616-5236 Homepage: http://eh.udpu.edu.ua</p>		<p>ISSN 2522-9273 (print) 2616-5236 (online)</p>
---	---	---	---

UDC: 336.14:352

JEL Classification E62, H70, H71, H72, H77

DOI: [10.31499/2616-5236.1\(34\).2026.353343](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(34).2026.353343)

*Oksana Vinnytska, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
 PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting
 and Economic Security*

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

LOCAL BUDGETS AS A TOOL FOR IMPLEMENTING STATE FINANCIAL POLICY

Анотація: У статті досліджено роль місцевих бюджетів як важливого інструменту реалізації фінансової політики держави в сучасних соціально-економічних умовах. Розкрито економічну сутність місцевих бюджетів, їх функції та значення у забезпеченні розвитку територіальних громад і фінансової спроможності органів місцевого самоврядування. Проаналізовано динаміку бюджетних показників, рівень міжбюджетних трансфертів та вплив процесів децентралізації і військових викликів на формування і використання бюджетних ресурсів. Виявлено ключові проблеми функціонування місцевих бюджетів та обґрунтовано напрями підвищення ефективності бюджетного менеджменту.

Abstract: The article examines local budgets as an important tool for implementing the financial policy of the state in the context of decentralization, transformation of the budget system and military challenges. The economic essence of local budgets, their functional purpose and role in ensuring the financial viability of territorial communities and the implementation of socio-economic development at the local level are revealed. The scientific approaches to determining the place of local finance in the system of public finance are generalized and their importance as a tool for redistributing financial resources between the levels of the budget system is substantiated

The study analyzes the dynamics of redistribution of gross domestic product through budget revenues, including transfers, in 2020-2024, determines the share of local budget revenues and expenditures in Ukraine's GDP, and assesses the level of dependence of local budgets on intergovernmental transfers. It is established that under martial law, the centralization of financial resources has increased, while

local budgets retain a significant role in financing public services and maintaining the socio-economic stability of the territories.

The key problems of the functioning of local budgets are identified, in particular, the limited own revenue base, uneven financial capacity of communities and dependence on state support. The author substantiates the directions of improving the efficiency of budget management, which include expanding the tax potential of communities, improving the mechanisms of interbudgetary regulation, digitalizing revenue administration and applying incentive tools for the development of the local economy. It is proved that strengthening the financial autonomy of the local level is a prerequisite for improving the effectiveness of the state financial policy and ensuring sustainable development of territories.

Keywords: *financial system, local budgets, state budget, financial policy, financial capacity of communities, interbudgetary transfers, budgetary resources, budget system, local governments, local budget revenues and expenditures*

Ключові слова: *фінансова система, місцеві бюджети, державний бюджет, фінансова політика, фінансова спроможність громад, міжбюджетні трансферти, бюджетні ресурси, бюджетна система, органи місцевого самоврядування, доходи і видатки місцевих бюджетів*

Постановка проблеми. В умовах трансформації фінансової системи держави та поглиблення процесів децентралізації особливої актуальності набуває питання ефективного функціонування місцевих бюджетів як ключового інструменту реалізації фінансової політики держави. Саме через механізми формування та використання фінансових ресурсів на місцевому рівні забезпечується виконання соціально-економічних програм, розвиток територіальних громад і підвищення якості публічних послуг.

Сучасні виклики, пов'язані з економічною нестабільністю, воєнним станом, необхідністю відновлення територій та зміцнення фінансової спроможності громад, зумовлюють потребу у вдосконаленні підходів до управління місцевими бюджетами. Незважаючи на розширення бюджетної автономії органів

місцевого самоврядування, залишається низка проблем, пов'язаних із недостатньою дохідною базою, залежністю від міжбюджетних трансфертів, нерівномірністю фінансового забезпечення територій та обмеженою ефективністю використання бюджетних коштів.

У зв'язку з цим виникає необхідність дослідження ролі місцевих бюджетів у реалізації фінансової політики держави, визначення їх функціональних можливостей як інструменту державного регулювання соціально-економічного розвитку та обґрунтування напрямів підвищення ефективності бюджетного управління на місцевому рівні.

Метою статті є дослідження ролі місцевих бюджетів як інструменту реалізації фінансової політики держави, визначення їх функціонального значення у забезпеченні соціально-

економічного розвитку територій, а також обґрунтування напрямів підвищення ефективності формування та використання бюджетних ресурсів на місцевому рівні в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Питання функціонування місцевих бюджетів та їх ролі у реалізації фінансової політики держави є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, І. Цимбалюк, Н. Павліха та О. Корнелюк [1] розглядають місцеві бюджети як основу фінансової самостійності та конкурентоспроможності територій. О. Рубай, Л. Синявська та А. Колодій [2] акцентують увагу на впливі фінансової децентралізації на розвиток місцевих фінансів і посиленні ролі органів місцевого самоврядування у бюджетному управлінні. Теоретико-методологічні аспекти фінансової політики розвитку територіальних громад розкрито у працях Г. Возняк та Ю. Голинського [3], де обґрунтовується значення ефективного використання фінансових ресурсів для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територій. Водночас зарубіжні дослідження підтверджують, що фіскальна децентралізація виступає важливим інструментом підвищення ефективності державної політики та досягнення стратегічних суспільних цілей, зокрема екологічної трансформації та скорочення викидів, що доведено у роботі Tang K., Wu S., Liu J. та Tian G.(L.) [4].

Окремий напрям наукових досліджень присвячено

функціонуванню місцевих бюджетів в умовах сучасних викликів, зокрема воєнного стану. І. Буртняк і М. Ходан [5], а також Л. Квасній, З. Квасній та Ю. Даниленко [6] підкреслюють необхідність підвищення фінансової стійкості громад та адаптації бюджетної політики до кризових умов. Значення міжбюджетних трансфертів як інструменту зменшення регіональних диспропорцій досліджено З. Лободіною [7], тоді як М. Крупка та співавтори [8] акцентують увагу на забезпеченні фінансової стійкості місцевих бюджетів у контексті фінансової інклюзії та повоєнного відновлення економіки. Узагальнення наукових підходів свідчить, що місцеві бюджети виступають важливим інструментом реалізації фінансової політики держави, поєднуючи функції ресурсного забезпечення розвитку територій, регуляторного впливу та підтримки економічної стабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова політика держави реалізується через систему фінансових інструментів і механізмів, серед яких важливе місце належить місцевим бюджетам. Саме вони забезпечують фінансову основу діяльності органів місцевого самоврядування та виступають ключовим інструментом перерозподілу фінансових ресурсів між державою і територіальними громадами. Через місцеві бюджети здійснюється фінансування соціальної інфраструктури, реалізація регіональних програм розвитку та забезпечення населення суспільними благами [9].

У сучасних умовах розвитку бюджетної системи України роль місцевих бюджетів суттєво зросла внаслідок реформ децентралізації, спрямованих на розширення фінансової самостійності територіальних громад та підвищення ефективності управління публічними фінансами. Передача частини доходних джерел і видаткових повноважень на місцевий рівень сприяла посиленню відповідальності органів місцевого самоврядування за результати соціально-економічного розвитку територій.

Економічна сутність місцевих бюджетів проявляється у їх здатності забезпечувати збалансування інтересів держави та регіонів, створювати умови для сталого розвитку громад і реалізовувати стратегічні пріоритети фінансової політики. Водночас ефективність виконання цих функцій значною мірою залежить від структури доходів місцевих бюджетів, рівня їх фінансової автономії, механізмів міжбюджетного регулювання та якості бюджетного управління.

Реалізація фінансової політики держави через місцеві бюджети здійснюється за допомогою комплексу бюджетних інструментів, серед яких ключове значення мають міжбюджетні трансферти, податкове регулювання, програмно-цільовий метод бюджетування, фінансування соціальних стандартів та інвестиційних проєктів розвитку територій. Саме через ці механізми держава забезпечує узгодження національних стратегічних пріоритетів із потребами

територіальних громад, підтримуючи збалансованість регіонального розвитку.

Одним із ключових напрямів реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки є формування сучасної, ефективної та фінансово стійкої моделі управління публічними фінансами, орієнтованої на підтримання макрофінансової стабільності держави та створення передумов для сталого соціально-економічного розвитку. Досягнення зазначених цілей передбачає підвищення результативності процесів мобілізації та використання бюджетних ресурсів, зокрема шляхом забезпечення належного функціонування місцевих бюджетів як важливої складової системи публічних фінансів [10].

У сучасних умовах розвитку України, що характеризуються поглибленням фінансової децентралізації, трансформацією бюджетного механізму, євроінтеграційними процесами та викликами воєнного часу, зростає значення місцевих бюджетів як базової складової системи місцевих фінансів. Проведені реформи розширили повноваження органів місцевого самоврядування щодо управління фінансовими ресурсами та участі у забезпеченні соціально-економічного розвитку територіальних громад. Це сприяє поступовому наближенню національної бюджетної практики до європейських стандартів та посиленню ролі місцевого рівня у реалізації бюджетної політики держави.

Місцевий бюджет виступає основним фінансовим планом формування та використання ресурсів відповідної території, забезпечуючи фінансову основу діяльності органів місцевого самоврядування. У зв'язку з цим ефективно функціонування місцевих бюджетів і вдосконалення механізмів управління місцевими фінансами набувають особливої актуальності в сучасних соціально-економічних умовах [11, с. 3–4].

У наукових дослідженнях з фінансів існують різні підходи до визначення сутності та функціонального призначення місцевих бюджетів. При цьому в Бюджетному кодексі України використовується узагальнене трактування поняття «бюджет», яке не розмежовує його на державний і місцевий рівні. Відповідно до законодавчого визначення, бюджет розглядається як план формування та використання фінансових ресурсів, необхідних для виконання завдань і функцій органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у межах визначеного бюджетного періоду [12].

У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцевий бюджет визначається як фінансовий план, що відображає процес формування та використання грошових ресурсів, необхідних для реалізації функцій і повноважень органів місцевого самоврядування протягом відповідного бюджетного періоду [13].

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти

України спричинила появу безпрецедентних соціально-економічних викликів і суттєво вплинула на функціонування фінансової системи держави. Воєнні дії призвели до значних втрат інфраструктури, житлового фонду та об'єктів соціальної сфери, що негативно відобразилося на стані як державного, так і місцевих бюджетів.

Скорочення економічної активності та зниження платоспроможності населення й суб'єктів господарювання зумовили зменшення бюджетних надходжень. Водночас обсяги бюджетних видатків істотно зросли у зв'язку з необхідністю фінансування оборонних потреб, соціальної підтримки громадян і стабілізації економічних процесів. За таких умов система публічних фінансів України функціонує в нових, кризових обставинах, що потребують оперативної адаптації управлінських рішень на рівні центральних органів влади та органів місцевого самоврядування.

Для оцінки ролі місцевих бюджетів у реалізації фінансової політики держави доцільно проаналізувати масштаби перерозподілу валового внутрішнього продукту через бюджетну систему України. Показники частки доходів державного, місцевих та зведеного бюджетів у ВВП відображають рівень централізації фінансових ресурсів, особливості міжбюджетних відносин та зміну ролі різних рівнів влади у фінансовому забезпеченні соціально-економічного розвитку

країни. Динаміка цих показників упродовж 2020–2024 років дозволяє простежити трансформацію

бюджетної політики в умовах децентралізації та воєнних викликів (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка перерозподілу ВВП через доходи бюджету з урахуванням трансфертів за 2020–2024 рр., %*

Джерело*: сформовано автором на основі джерела [14].

Аналіз даних, наведених на рис. 1, свідчить про зміну масштабів перерозподілу валового внутрішнього продукту через бюджетну систему України протягом 2020–2024 рр. У зазначений період спостерігається загальна тенденція до зростання частки ВВП, що акумулюється через доходи зведеного бюджету: з 32,8 % у 2020 р. до 46,8 % у 2024 р. Після певного зниження у 2021 р. (до 30,4 %) показник демонструє стрімке зростання у 2022–2023 рр., що пов'язано з посиленням ролі державних фінансів в умовах воєнного стану та необхідністю фінансування оборонних і соціальних видатків.

Аналогічна динаміка характерна і для доходів державного бюджету, частка яких зросла з 25,4 % ВВП у 2020 р. до 40,8 % у 2024 р. Найбільш відчутне збільшення відбулося у 2022 р., що відображає централізацію фінансових ресурсів та посилення фіскальної ролі держави у кризових умовах.

Водночас частка доходів місцевих бюджетів у ВВП залишалася відносно стабільною та коливалася в межах 6,9–8,9 %. Після незначного скорочення у 2021 р. показник поступово зростав і досяг максимального значення у 2024 р. Це свідчить про збереження ролі місцевих бюджетів у системі публічних фінансів навіть за умов підвищеної централізації ресурсів.

Отже, наведена динаміка підтверджує, що місцеві бюджети залишаються важливим елементом перерозподілу фінансових ресурсів та інструментом реалізації фінансової політики держави, забезпечуючи фінансування потреб територіальних громад і підтримуючи стабільність бюджетної системи в умовах економічних та воєнних викликів.

Подальший аналіз передбачає розгляд частки доходів і видатків місцевих бюджетів у валовому внутрішньому продукті України за 2020–2024 рр. Такий підхід дає змогу простежити динаміку участі місцевих фінансів у процесах

перерозподілу економічних ресурсів та оцінити зміну ролі місцевих бюджетів у структурі публічних

фінансів держави в сучасних соціально-економічних умовах (рис. 2).

Рис. 2. Частка доходів та видатків місцевих бюджетів у ВВП України за 2020–2024 рр.*

Джерело*: [15].

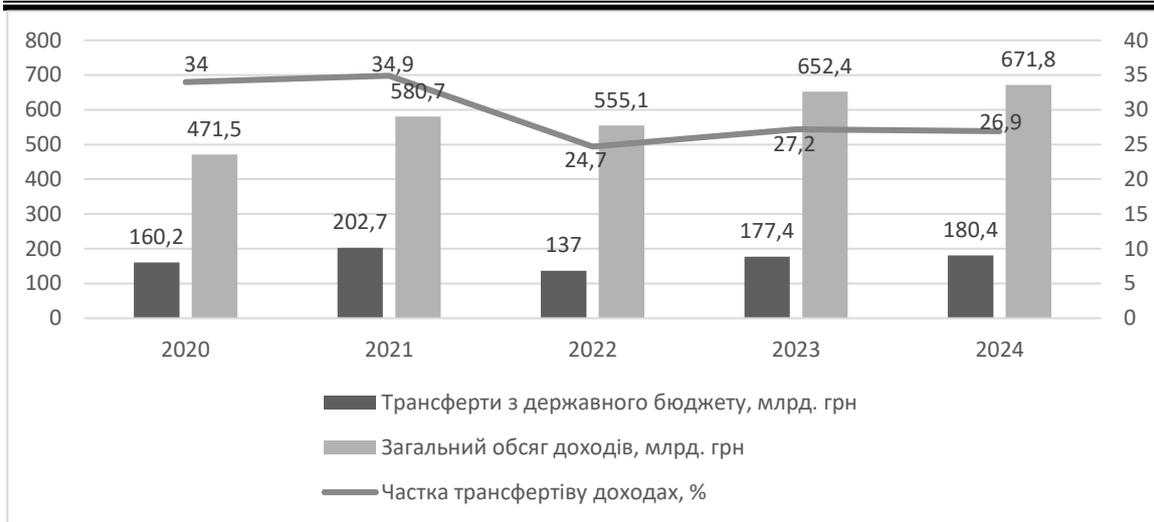
Аналіз рис. 2 свідчить про коливання ролі місцевих фінансів у процесі перерозподілу економічних ресурсів у досліджуваній період. Частка власних доходів місцевих бюджетів (без урахування трансфертів) у ВВП у 2020 р. становила 6,9 %, у 2021 р. знизилася до 6,4 %, після чого у 2022 р. зросла до максимального значення — 7,7 %. Надалі спостерігається поступове скорочення показника до 6,8 % у 2023 р. та 5,9 % у 2024 р., що може свідчити про зменшення фінансової самостійності місцевого рівня в умовах воєнного часу та загальної макроекономічної нестабільності.

Частка видатків місцевих бюджетів у ВВП протягом аналізованого періоду залишалася стабільно вищою за частку доходів. У 2020–2021 рр. вона становила відповідно 11,4 % та 12,1 %, після чого у 2022 р. скоротилася до 9,3 %. У 2023 р. показник частково відновився до 9,9 %, однак у 2024 р. знову знизився до 8,8 %. Така динаміка відображає зміну

пріоритетів бюджетної політики та перерозподіл фінансових ресурсів між рівнями бюджетної системи в умовах воєнних викликів.

Загалом співвідношення доходів і видатків місцевих бюджетів у ВВП демонструє збереження вагомості ролі місцевого рівня у фінансуванні публічних потреб, водночас підтверджуючи посилення залежності місцевих фінансів від міжбюджетної підтримки держави.

Важливим показником, що характеризує роль місцевих бюджетів у реалізації фінансової політики держави, є рівень їх залежності від міжбюджетних трансфертів. Аналіз частки трансфертів з державного бюджету у доходах місцевих бюджетів дозволяє оцінити ступінь фінансової автономії територіальних громад, ефективність процесів бюджетної децентралізації та напрями державного впливу на розвиток регіонів (рис. 3).

Рис. 3. Частка трансфертів з державного бюджету у доходах місцевих бюджетів України за 2020-2024 рр.*

Джерело*: [15].

Аналіз даних, представлених на рис. 3, свідчить про суттєву роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходної бази місцевих бюджетів України, що підтверджує їх значення як одного з інструментів реалізації фінансової політики держави. Упродовж 2020–2024 рр. обсяг трансфертів з державного бюджету коливався відповідно до змін соціально-економічної ситуації та пріоритетів бюджетної політики.

У 2020 році обсяг трансфертів становив 160,2 млрд грн, що відповідало 34 % доходів місцевих бюджетів. У 2021 році спостерігалось зростання як загального обсягу доходів місцевих бюджетів (до 580,7 млрд грн), так і трансфертної підтримки (202,7 млрд грн), унаслідок чого частка трансфертів досягла максимального значення – 34,9 %. Це свідчить про вагомий внесок держави у фінансовому забезпеченні територіальних громад навіть в умовах реалізації реформи децентралізації.

У 2022 році, під впливом повномасштабної війни та

трансформації бюджетних пріоритетів, обсяг трансфертів скоротився до 137 млрд грн, а їх частка у доходах місцевих бюджетів знизилася до 24,7 %. Така динаміка пояснюється перерозподілом державних фінансових ресурсів на потреби оборони та стабілізації економіки, а також зростанням ролі власних доходів громад. Починаючи з 2023 року, спостерігається відновлення обсягів міжбюджетної підтримки: трансферти зросли до 177,4 млрд грн у 2023 році та 180,4 млрд грн у 2024 році. Водночас їх частка у доходах місцевих бюджетів залишалася відносно стабільною – 27,2 % та 26,9 % відповідно. Це свідчить про поступове формування більш збалансованої моделі міжбюджетних відносин, у якій державна підтримка поєднується з посиленням фінансової самостійності місцевого рівня.

Наведена динаміка підтверджує, що міжбюджетні трансферти виступають важливим інструментом державного впливу на соціально-економічний розвиток територій та забезпечення

фінансової спроможності громад. Через механізм трансфертів держава реалізує пріоритети фінансової політики, забезпечує вирівнювання регіонального розвитку та підтримує стабільність функціонування місцевих бюджетів в умовах кризових викликів.

У контексті реалізації фінансової політики держави через місцеві бюджети особливого значення набуває забезпечення фінансової спроможності територіальних громад. Громади з обмеженим економічним потенціалом часто не мають достатнього обсягу власних надходжень для покриття поточних потреб, реалізації програм розвитку та фінансування соціальної й інфраструктурної сфери. У результаті значна частина їх бюджетних ресурсів формується за рахунок міжбюджетних трансфертів і державної підтримки, що зменшує рівень фінансової автономії місцевого самоврядування та звужує можливості стратегічного планування розвитку територій.

Подібна ситуація створює ефект замкненого кола: нестача власних доходів обмежує інвестиції в місцеву економіку, що, своєю чергою, стримує розширення податкової бази та уповільнює соціально-економічний розвиток громад. Додатковим фактором негативного впливу виступають виклики воєнного часу, серед яких скорочення підприємницької активності, міграційні процеси та пошкодження інфраструктури, що безпосередньо позначається на рівні мобілізації бюджетних надходжень.

За таких умов особливої актуальності набуває застосування стимулюючих інструментів розвитку місцевої економіки, насамперед підтримки малого та середнього підприємництва та реалізації інвестиційних проєктів. Податкові стимули можуть виконувати не лише фіскальну функцію, а й виступати дієвим інструментом економічного зростання, сприяючи підвищенню фінансової самостійності громад і покращенню рівня добробуту населення. Ефективність місцевого оподаткування при цьому залежить від його адресності та орієнтації на розвиток секторів економіки з найбільшим потенціалом формування доходів.

Важливим напрямом зміцнення фінансової бази територіальних громад є розширення місцевої податкової бази шляхом удосконалення існуючих податків і зборів та гнучкого застосування податкових ставок з урахуванням соціально-економічних особливостей територій. Такий підхід дозволяє поєднати стимулювання підприємницької активності із забезпеченням стабільних бюджетних надходжень. Доцільним також є впровадження цільових податкових пільг для підприємств, діяльність яких сприяє створенню нових робочих місць або розвитку місцевої інфраструктури. Надання таких стимулів має супроводжуватися чітко визначеними умовами їх застосування, що забезпечить реальний соціально-економічний ефект та підвищить

результативність бюджетної політики на місцевому рівні [16].

Суттєву роль у підвищенні фінансової спроможності громад відіграє вдосконалення адміністрування місцевих податків. Використання цифрових технологій для обліку, моніторингу та аналізу податкових надходжень сприяє підвищенню прозорості фінансових процесів, зменшенню ризиків ухилення від оподаткування та покращенню якості бюджетного планування.

Водночас важливим залишається забезпечення збалансованості між власними доходами громад і міжбюджетною підтримкою. У сучасних умовах децентралізації трансферти повинні виконувати переважно стимулюючу функцію, частково залежачи від результативності заходів із нарощення власної дохідної бази. Такий підхід створює додаткові стимули для органів місцевого самоврядування активізувати економічний розвиток територій і підвищувати ефективність управління фінансовими ресурсами.

Місцеві бюджети відіграють важливу роль у реалізації фінансової політики держави, виступаючи ключовим інструментом перерозподілу фінансових ресурсів, забезпечення соціально-економічного розвитку територій та виконання функцій публічного управління на місцевому рівні. У сучасних умовах фінансової децентралізації їх значення суттєво посилюється, оскільки саме через місцеві бюджети забезпечується наближення публічних послуг до населення та підвищення

ефективності використання бюджетних коштів.

Висновки. Аналіз динаміки бюджетних показників засвідчив, що місцеві бюджети залишаються важливою складовою системи публічних фінансів України та беруть активну участь у перерозподілі валового внутрішнього продукту. Водночас значна частка міжбюджетних трансфертів у структурі їх доходів свідчить про збереження залежності окремих територіальних громад від державної фінансової підтримки, що обмежує рівень їх фінансової автономії.

В умовах воєнного стану функціонування місцевих бюджетів відбувається під впливом додаткових викликів, пов'язаних зі скороченням доходної бази, зростанням соціальних та безпекових видатків, а також необхідністю оперативної адаптації бюджетної політики до нових економічних реалій. Це актуалізує потребу у підвищенні стійкості місцевих фінансів та вдосконаленні механізмів міжбюджетного регулювання.

Серед ключових проблем визначено нерівномірність фінансової спроможності територіальних громад, обмеженість власних доходних джерел, недостатню ефективність мобілізації місцевих податків і зборів, а також значну залежність від трансфертного фінансування. Зазначені чинники стримують реалізацію потенціалу місцевих бюджетів як дієвого інструменту фінансової політики держави. Підвищення ефективності функціонування місцевих бюджетів

потребує реалізації комплексу заходів, зокрема розширення дохідної бази громад, удосконалення системи місцевого оподаткування, впровадження цифрових інструментів адміністрування доходів, розвитку стимулюючих механізмів підтримки підприємницької діяльності та запровадження системного моніторингу результативності фінансових рішень. Важливим напрямом також є трансформація міжбюджетних трансфертів у інструмент стимулювання економічної активності територій.

Таким чином, місцеві бюджети виступають не лише фінансовою основою діяльності органів місцевого самоврядування, а й ефективним механізмом реалізації стратегічних пріоритетів державної фінансової політики. Подальший розвиток системи місцевих фінансів має бути спрямований на зміцнення фінансової самостійності громад, підвищення їх бюджетної стійкості та забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку держави в цілому.

References

- Tsybaliuk, I., Pavlikha, N., & Korneliuk, O. (2023). *Mistsevi biudzhety yak osnova finansovoi samostiinosti ta konkurentospromozhnosti terytorii. Ekonomika ta suspilstvo. - Economy and society*. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-107> [in Ukrainian]
- Rubai, O., Syniavska, L., & Kolodii, A. (2024). *Mistsevi biudzhety v umovakh finansovoi detsentralizatsii. Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu pryrodokorystuvannia. Seriiia Ekonomika APK. - Bulletin of Lviv National University of Environmental Management. Series AIC Economics*. 31. 99–104. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.014> [in Ukrainian]
- Vozniak, H., & Holynskiy, Yu. (2024). *Finansova polityka u zabezpechenni rozvytku terytorialnykh hromad: teoretyko-metodolohichni aspekty. Finansovyi prostir. - Financial space*. 3-4 (54). 19-31. DOI: [https://doi.org/10.30970/fp.3-4\(54\).2024.193031](https://doi.org/10.30970/fp.3-4(54).2024.193031) [in Ukrainian]
- Tang K., Wu S., Liu J. & Tian G.(L.), *Fiscal (2026) Decentralization, Environmental Regulation, and Carbon Emission Reduction Effects. International Review of Economics and Finance*. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.iref.2026.105022>
- Burtniak, I., & Khodan, M. (2025). *Mistsevi biudzhety u voiennyi chas: mozhlyvosti spivpratsi derzhavy ta sotsialnykh instytutiv. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 348(6). 363-369. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-348-6-53> [in Ukrainian]
- Kvasnii, L., Kvasnii, Z., & Danylenko, Yu. (2025). *Finansova polityka terytorialnykh hromad Ukrainy v period voiennoho stanu. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(64). 77–88. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.64.2025.4791> [in Ukrainian]
- Lobodina Z., Kornatska R., & Necheporenko V. M. (2022). *Mizhbiudzhetni transferty yak finansovyi instrument zmenshennia dysproporsii ta aktyvizatsii rehionalnoho rozvytku. Halytskyi ekonomichnyi visnyk. - Galician Economic Herald. T.: TNTU, 1. Tom 74*. 76–89. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.01.076 [in Ukrainian]
- Krupka M., Zamaslo O., Petyk M., & Diuh I. (2025). *Finansova stiikist mistsevykh biudzhetyv Ukrainy v konteksti finansovoi inkluzii ta povoiennoho vidnovlennia ekonomiky". Svit finansiv. - The world of finance*. 3(84). 08-23. <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1834>. [in Ukrainian]

- Vinnytska O. A. (2023). Podatkovi nadkhodzhennia v systemi dokhodiv Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomiczni nauky». - International scientific journal "Internauka". Series: "Economic Sciences". 3(71). 24-29. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-3-8688> [in Ukrainian]
- Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Stratehii reformuvannia systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy na 2022–2025 roky ta planu zakhodiv z yii realizatsii» vid 29.12.2021 r. № 1805-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>. [in Ukrainian]
- Vatamaniuk-Zelinska U. Z., & Pidruchniak K. P. (2022). Otsinka vykonannia mistsevykh biudzhativ yak osnovnogo dzherela finansovykh resursiv orhaniv mistsevoho samovriaduvannia. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. - Public administration: improvement and development. 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.12.10> [in Ukrainian]
- Biudzhetni kodeks Ukrainy № 2456-VI vid 08.07.2010 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian]
- Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» vid 21.05.1997 r. № 280/97-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian]
- Minfin. URL: <https://minfin.com.ua/>
- Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian Open Budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/> [in Ukrainian]
- Monitorynh reformy mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady. Detsentralizatsiia. URL: <https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1719/monitoring-iv-kvartal-2025-roku.pdf> [in Ukrainian]
- Vinnytska O. A., Korniienko T. O., & Chvertko L. A. (2021). Mistsevi podatky yak dzherelo dokhodiv mistsevykh biudzhativ. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomiczni nauky». - International scientific journal «Internauka». Series: «Economic Sciences». 11. 18-24. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-11-7675> [in Ukrainian]